

Wprowadzenie

Niniejsze wydawnictwo zawiera referaty i komunikaty wygłoszone na Trzeciej Międzynarodowej Konferencji z cyklu: Kultura Europy Środkowej, poświęconej tym razem tysiącletniemu dziedzictwu kulturowemu diecezji wrocławskiej, która odbyła się w Zabrzu w dniach od 18 do 19 listopada 1999 r. Dołączono również te opracowania, które ze względów czasowych nie mogły być wygłoszone, ale zostały zapowiedziane w programie konferencji (łącznie opublikowano 28 referatów i komunikatów dostarczonych organizatorom).

Jest to więc pokłosie trzeciej już konferencji w gościnnym Zabrzu. Warto wobec tego przypomnieć myśl Pana Prezydenta tego miasta, mgra inż. Romana Urbańczyka, który w 1997 r. podczas inauguracji zabrzańskich spotkań naukowych stwierdził, że wita wszystkich na pierwszej międzynarodowej konferencji naukowej historyków i przedstawicieli nauk pokrewnych. Zaiste, prorocze okazały się te słowa. Podjęta wówczas idea, osadzona w wielkim wyzwaniu badawczym, jakim jest kultura Europy Środkowej, stanowiącym wiodący temat wszystkich trzech dotychczasowych spotkań, w kolejnych dwóch latach była kontynuowana. Myślę, że powoli będziemy mogli mówić o tradycji spotkań zabrzańskich, gdyż mocno zakorzeniły się one w świadomości wielu badaczy, i to nie tylko polskich. Konferencje zabrzańskie, jak wspomniał na drugiej konferencji Pan Prezydent Roman Urbańczyk, są wyrazem związku miasta z nauką. Zabrze, znane dotąd bardziej z nauk medycznych i technicznych, weszło najwyraźniej w trwałą związek z naukami humanistycznymi. Potrzeby rozwoju tych właśnie nauk, tu na tym terenie, tak mocno akcentowano przez dziesiątki lat starań o utworzenie wyższej szkoły humanistycznej na Górnym Śląsku, o utworzenie tu uniwersytetu.

Celem tegorocznej konferencji było ukazanie dziejów i roli diecezji wrocławskiej w wymiarze środkowoeuropejskim. Stąd goszczono w Zabrzu badaczy nie tylko z Polski, ale także z Czech i Słowacji, zatem z terenów, które graniczyły, czy też nadal graniczą z archidiecezją wrocławską. Tu, na obrzeżach dawnej diecezji wrocławskiej, gdzie przebiegały granice między tą diecezją a diecezją krakowską, w Zabrzu, Górny Śląsk włączył się w obchody milenijne organizacji kościelnej w Polsce. Odbyły się one pod honorowym patronatem Jego Eminencji kardynała Henryka Gulbinowicza – metropolity wrocławskiego, arcybiskupa Alfonsa Nossola – biskupa opolskiego,

biskupa gliwickiego Jana Wieczorka oraz Prezydenta nigdy nie kwestionowanej stolicy Śląska – Wrocławia, Pana Bogdana Zdrojewskiego.

Jeżeli już pozwoliłem sobie wspomnieć o tworzeniu się tradycji, należy przy tej okazji przypomnieć, że inicjatywa międzynarodowych konferencji poświęconych kulturze Europy Środkowej wyszła stąd, z Zabrza, że wyszła z kręgów władz miasta, od Prezydenta Romana Urbańczyka i ówczesnego Naczelnika Wydziału Kultury i Sportu mgra Jerzego Chmielewskiego, dziś wiceprezydenta Katowic, który nadal żywo interesuje się tą inicjatywą. Dziękujemy za jej kontynuowanie i za wielki wysiłek organizacyjny.

Dziękujemy Powszechnemu Bankowi Kredytowemu SA w Warszawie – Oddział w Zabrzu za dofinansowanie konferencji. Znane przysłowie mówi, że do trzech razy sztuka. Pobrzmiewa w tym pewna nutka pesymizmu – że tylko trzy. Można to jednak rozumieć także inaczej, że te trzy razy to tylko przymiarka do czegoś bardziej trwałego. I w takim rozumieniu należy chyba w naszym przypadku interpretować to przysłowie.

Antoni Barciak